

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

Відділ докторантури і аспірантури

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. Президента НДПП

Сергій КОРОЄД

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «**Конституційне право: науково-теоретичні та практичні проблеми**»
обов'язковий компонент освітньої програми
освітньої програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Галузь знань 08 «Право»
Спеціальність 081 «Право»
Ступінь вищої освіти: доктор філософії

Київ 2023

1. Загальні відомості про навчальну дисципліну

Предмет вивчення навчальної дисципліни «Конституційне право: науково-теоретичні та практичні проблеми» є поняття, предмет та метод правового регулювання конституційного права та його джерела, поняття, ознаки, основні положення теорії конституціоналізму, поняття, етапи та основні напрямки новітньої конституційної реформи в Україні та практика Європейського суду з прав людини у справах проти України, поняття, ознаки та основні напрямки сучасної гуманітарної реформи в Україні, основи правового статусу людини і громадянина, громадянство України, правове становище іноземців та осіб без громадянства, правовий статус біженців, конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина, основні напрямки удосконалення народного волевиявлення, сучасні конституційно-правові аспекти теорії парламентаризму, конституційно-правовий статус глави держави та його вдосконалення в Україні, особливості функціонування та реформування системи органів виконавчої влади в Україні, актуальні питання місцевого самоврядування в Україні.

Мета й завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Конституційне право: науково-теоретичні та практичні проблеми» є надання знань, умінь, навичок, пов'язаних з основними поняттями конституційно-правового регулювання, закласти та сформувати у здобувачів ступеня вищої освіти доктора філософії знання з провідної галузі національного права, її норм та інститутів, а також дати чітке уявлення щодо їх органічних зв'язків з окремими галузями права.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Конституційне право: науково-теоретичні та практичні проблеми» є: вивчення дисципліни, що полягає у набутті здобувачами ступеня вищої освіти доктора філософії знань, умінь і навичок (компетентностей) ефективно реалізовувати набуті теоретичні знання в науково-дослідній та практичній діяльності.

Конкретні завдання навчальної дисципліни:

- детальне вивчення Конституції держави;
- вивчення конституційних законів та інших нормативно-правових актів, що являються джерелами конституційного права;
- вивчення навчальної дисципліни передбачає досягнення такого кваліфікаційного рівня підготовки випускника, при якому він повинен оволодіти основними компетентностями.

Перереквізити:

Теорія держави та права, Конституційне право, Міжнародне право, Право Європейського Союзу, Міжнародний захист прав людини, Муніципальне право.

Загальна компетентність, якою повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

- ЗК01. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК03. Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК01. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі права та

дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з права та суміжних галузей.

СК04. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері права та забезпечувати якість виконуваних досліджень; дотримання права інтелектуальної власності та стандартів академічної доброчесності.

СК05. Здатність моделювати оптимальні варіанти вирішення складних правових проблем, прогнозувати можливі наслідки їх реалізації.

СК06. Здатність здійснювати експертну діяльність у сфері права..

Програмні результати навчання мають бути сформовані фахові компетенції, які дадуть знання, вміння та навички, а саме:

РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій.

РН03. Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права.

РН04. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні аргументи, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні наукові джерела; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого правового та загальносоціального контекстів.

РН05. Планувати і виконувати теоретичні та прикладні дослідження з права та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного наукового інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу передових концептуальних і методологічних знань щодо досліджуваної проблеми з дотриманням стандартів академічної та професійної етики.

РН06. Розуміти загальні принципи та методи юридичної науки, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері права та у викладацькій практиці.

РН08. Розробляти, реалізовувати та здійснювати управління науковими та інноваційними проєктами, які дають можливість створювати законопроектну та правозастосовну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні правові проблеми з урахуванням етичних, соціально-управлінських, соціальноекономічних, екологічних та духовно-культурних аспектів, забезпечувати реєстрацію прав інтелектуальної власності щодо наукових результатів.

РН10. Готувати правові висновки, пропозиції та рекомендації за результатами правового дослідження.

РН11. Здійснювати доктринальне тлумачення норм національного, міжнародного та права Європейського Союзу, здійснювати порівняльний аналіз правових явищ та процесів у різних правових системах.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з 1 навчального модуля, а саме:

– навчального модуля № 1 «Конституційне право: науково-теоретичні та практичні проблеми»

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля

Модуль № 1 «Конституційне право: науково-теоретичні та практичні проблеми»

Інтегровані вимоги модуля №1: у результаті вивчення модуля здобувач повинен знати: Конституційне право, конституціоналізм, та сучасна конституційна реформа в Україні: аспекти співвідношення, Сучасна гуманітарна реформа в Україні та практика Європейського суду з прав людини у справах проти України, Теорія парламентаризму: сучасні конституційно-правові аспекти, Конституційно-правовий статус глави держави та його вдосконалення в Україні, Система органів виконавчої влади в Україні: особливості функціонування та реформування на основі зарубіжного досвіду, Актуальні питання місцевого самоврядування в Україні, Правосуддя в Україні: особливості функціонування та реформування.

ТЕМА 1. Конституційне право, конституціоналізм та сучасна конституційна реформа в Україні: аспекти співвідношення

Поняття і предмет галузі конституційного права. Співвідношення термінів “конституційне право” і “державне право”. Місце та роль конституційного права в системі права України.

Система галузі конституційного права. Поняття та види конституційно-правових інститутів. Конституційно-правові норми: поняття, ознаки, види та структура. Специфіка конституційно-правових норм.

Джерела галузі конституційного права України. Види джерел та їх юридична природа. Місце Конституції України та конституційних законів у системі джерел галузі конституційного права.

Поняття, предмет та система науки конституційного права. Конституційне право як навчальна дисципліна.

Поняття, ознаки та основні положення теорії конституціоналізму.

Визначення конституції та її сутність. Юридична та фактична конституція. Формальна та матеріальна конституція. Конституціоналізм, теоретичне обґрунтування необхідності функціонування конституції, предмет та функції конституції. Види конституцій.

Порядок прийняття та внесення змін до Конституції України. Установчий характер конституційних положень. Місце конституції в системі національного законодавства.

Історія конституційного розвитку України. Перша конституція Української незалежної держави – Конституція УНР від 29 квітня 1918 р. Конституції України радянського періоду. Основні етапи та напрямки новітньої конституційної реформи в Україні. Особливості прийняття Конституції України 1996 р.

Основні риси та особливості Конституції України 1996 р. Структура Основного Закону нашої держави. Юридичні властивості Конституції України. Правова охорона Конституції України.

Значення Конституції України для розвитку української державності. Поняття, етапи та основні напрямки новітньої конституційної реформи в Україні.

Тема 2. Сучасна гуманітарна реформа в Україні та практика європейського суду з прав людини у справах проти України

Поняття, ознаки та основні напрямки сучасної гуманітарної реформи в Україні

Правовий статус людини і громадянина як інститут конституційного права. Поняття і види основних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні. Механізм реалізації і гарантії прав та свобод людини і громадянина. Співвідношення міжнародно-правового і національного регулювання прав і свобод людини та забезпечення міжнародних стандартів прав і свобод людини в Україні.

Поняття громадянства і належність до громадянства України. Принципи громадянства України. Набуття громадянства України. Припинення громадянства України. Органи, які вирішують питання, пов'язані з громадянством України.

Правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні. Поняття “іноземець” та види іноземців. Правова регламентація режиму іноземців в Україні. Права, свободи і обов'язки іноземців. Депортація іноземців. Екстрадиція іноземців іноземній державі. Біженці.

Конституційні права і свободи людини і громадянина. Права і свободи людини і громадянина, їх співвідношення. Класифікація конституційних прав і свобод людини і громадянина. Права людини і права громадянина. Покоління прав людини. Соціально-економічні і соціально-культурні права. Особисті права і свободи. Політичні права і свобод.

Конституційні обов'язки громадян України та людини: поняття та співвідношення. Конституційний обов'язок громадян України щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, шанування її державних символів. Обов'язок не заподіювати шкоди природі, культурній спадщині, відшкодування завданих збитків. Обов'язок сплачувати податки і збори в порядку й розмірах, встановлених законом. Обов'язок неухильно додержуватися Конституції України та законів України, не посягати на права й свободи, честь і гідність інших людей.

Поняття, ознаки та класифікація гарантій реалізації прав та свобод людини і громадянина в Україні.

Конституційно-правовий механізм забезпечення прав та свобод людини і громадянина: конституційні аспекти створення та функціонування.

Порядок звернення та розгляд заяв в Європейського суду з прав людини. Місце та роль рішень Європейського суду з прав людини в системі джерел конституційного права України. Виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні. Практика Європейського суду з прав людини щодо забезпечення основних прав і свобод людини та громадянина в Україні.

Тема 3. Теорія парламентаризму: сучасні конституційно-правові аспекти

Загальна теорія і стан парламентаризму в Україні. Місце та роль Верховної Ради України в механізмі державної влади. Верховна Рада – єдиний орган

законодавчої влади в Україні, парламент України. Парламент та його ознаки. Види парламентів. Функції Верховної Ради України.

Чисельний склад та структура Верховної Ради України. Строк повноважень Верховної Ради України. Дострокове припинення повноважень Верховної Ради України.

Поняття статусу народного депутата України. Вільний депутатський мандат, несумісність депутатського мандата з іншими видами діяльності. Термін повноважень народного депутата України. Дострокове припинення

повноважень народного депутата України. Форми діяльності народного депутата України. Права і обов'язки народного депутата України. Право депутатів на запит. Гарантії діяльності народного депутата України та механізм їх реалізації.

Компетенція Верховної Ради України: поняття, конституційне закріплення. Законодавча компетенція. Питання, що визначаються та встановлюються виключно законами України. Бюджетна, установча та контрольна компетенція Верховної Ради України. Контрольні повноваження Верховної Ради України відносно Президента України та органів виконавчої влади.

Організація роботи Верховної Ради України. Органи та посадові особи Верховної Ради України. Порядок обрання та повноваження Голови Верховної Ради України, першого заступника і заступника Голови Верховної Ради України. Комітети Верховної Ради України: порядок формування, перелік, повноваження. Тимчасові спеціальні, тимчасові слідчі комісії та спеціальна тимчасова слідча комісія Верховної Ради України. Депутатські групи та фракції у Верховній Раді України.

Порядок роботи Верховної Ради України. Чергові та позачергові сесії Верховної Ради України. Порядок скликання та проведення сесій Верховної Ради України. Розгляд питань на пленарних засіданнях Верховної Ради України. Голосування у Верховній Раді України.

Законодавчий процес та інші парламентські процедури. Стадії законодавчого процесу. Поняття законодавчої ініціативи. Суб'єкти права законодавчої ініціативи в Верховній Раді України. Попереднє обговорення законопроектів у комітетах Верховної Ради України. Порядок обговорення законопроекту на пленарних засіданнях Верховної Ради України в ході трьох читань. Прийняття законів. Промульгація законів Президентом України. Введення в дію законів та інших актів Верховної Ради України. Особливості проходження в Верховній Раді України конституційних законів.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини: порядок призначення, повноваження, акти реагування.

ТЕМА 4. Конституційно-правовий статус глави держави та його вдосконалення в Україні

Новітня історія становлення інституту глави держави в Україні: уроки недалекого минулого.

Поняття глави держави, юридичні форми глави держави. Місце та роль Президента України в механізмі державної влади. Функції Президента України.

Порядок обрання Президента України. Законодавство про вибори Президента України.

Термін повноважень Президента України. Конституційні підстави та порядок дострокового припинення повноважень Президента України. Відставка Президента України. Неможливість виконання Президентом України своїх обов'язків за станом здоров'я. Усунення Президента України з поста в порядку імпічменту Верховною Радою України. Виконання обов'язків Президента України у разі дострокового припинення повноважень Президента України.

Компетенція Президента України. Конституційні засади взаємовідносин Президента України і Верховної Ради України та його повноваження у сфері законодавчої влади. Конституційні засади взаємовідносин Президента України з органами виконавчої влади. Повноваження Президента України у сфері зовнішніх відносин, оборони та національної безпеки.

Акти Президента України. Апарат Президента України.

ТЕМА 5. Система органів виконавчої влади в Україні: особливості функціонування та реформування на основі зарубіжного досвіду

Поняття та зміст виконавчої влади. Місце та роль Кабінету Міністрів України у механізмі державної влади. Поняття уряду держави та його функції.

Склад Кабінету Міністрів України. Конституційний порядок формування Кабінету Міністрів України. Компетенція Кабінету Міністрів України. Основні форми роботи Кабінету Міністрів України. Постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України. Відповідальність Кабінету Міністрів України. Відставка Прем'єр-міністра України та інших членів Кабінету Міністрів України.

Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади: система, порядок формування. Основні завдання та функції міністерств та інших центральних органів виконавчої влади України

Система місцевих органів виконавчої влади. Конституційно-правовий статус місцевих державних адміністрацій. Порядок формування, структура, функції та повноваження місцевих державних адміністрацій. Порядок призначення та відповідальність голів місцевих державних адміністрацій. Підстави та порядок припинення повноважень голів місцевих державних адміністрацій.

Конституційні засади взаємовідносин місцевих державних адміністрацій з органами місцевого самоврядування.

Тема 6. Актуальні питання місцевого самоврядування

Поняття місцевого самоврядування. Місцеве самоврядування як елемент основ конституційного ладу України. Ознаки місцевого самоврядування.

Наукові концепції місцевого самоврядування: громадівська теорія, державницька теорія, теорія муніципального дуалізму.

Міжнародно-правове регулювання питань місцевого самоврядування. Європейська Хартія про місцеве самоврядування.

Історія становлення і розвитку місцевого самоврядування в Україні. Магдебурзьке право. Органи місцевої державної влади в радянський період.

Місцеве самоврядування за Конституцією України 1996 р. Принципи місцевого самоврядування. Система місцевого самоврядування. Територіальна громада. Порядок формування органів місцевого самоврядування. Сільські, селищні та міські голови: порядок обрання і статус. Сільські, селищні, міські, районні, обласні ради. Виконавчі органи сільських, селищних та міських рад. Органи самоорганізації населення. Старости.

Територіальна, матеріальна і фінансова основа місцевого самоврядування. Особливості здійснення місцевого самоврядування в містах Києві та Севастополі.

Функції і повноваження та акти органів місцевого самоврядування. Адміністративний, фінансовий, судовий та ін. контроль (нагляд) за діяльністю органів місцевого самоврядування.

Гарантії місцевого самоврядування.

Тема 7. Правосуддя в Україні: особливості функціонування та реформування

Поняття судової гілки влади. Ознаки та функції судової гілки влади. Історія становлення і розвитку судової системи в Україні. Наукові концепції щодо реформування судової системи. Судова система України та її загальна характеристика. Загальні положення статусу судді.

Поняття правосуддя. Правосуддя – спосіб реалізації судової влади. Правосуддя і судочинство як форма здійснення судового захисту. Принципи правосуддя і їх реалізація в чинному законодавстві України.

Системи судів в Україні. Конституційний Суд України. Вищий Суд України. Місцеві суди. Конституційний статус суддів. Порядок набуття статусу судді. Забезпечення конституційних прав людини судами України.

Порядок утворення та повноваження Конституційного Суду. Організація та діяльність Конституційного Суду. Правовий статус судді Конституційного Суду. Особливості конституційного провадження.

2.3. Тематичний план.

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)			
		Денна форма навчання			
		Усього	Лекції	Практичні заняття	СРС
1	2	3	4	5	6
Модуль №1 «Конституційне право: науково-теоретичні та практичні проблеми»					
1.1	Конституційне право, конституціоналізм та сучасна конституційна реформа в Україні: аспекти співвідношення	2 семестр			
		14	2	2 2	8
1.2	Сучасна гуманітарна реформа в Україні та практика європейського суду з прав людини у справах проти України	11	1	2	8
1.3	Теорія парламентаризму: сучасні конституційно-правові аспекти	11	1	2	8
1.4	Конституційно-правовий статус глави держави та його вдосконалення в Україні	14	2	2 2	8
1.5	Система органів виконавчої влади в Україні: особливості функціонування та реформування на основі зарубіжного досвіду	14	2	2	10
1.6	Актуальні питання місцевого самоврядування	9	1	2	6
1.7	Правосуддя в Україні: особливості функціонування та реформування	9	1	2	6
1.8	Модульна контрольна робота №1	8	-	2	6
Усього за модулем №1		90	10	20	60

Усього за навчальною дисципліною	90	10	20	60
---	-----------	-----------	-----------	-----------

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)				
		Заочна форма навчання				
		Усього	Лекції	Практичні заняття	Семінарські	СРС
1	2	3	4	5	6	7
Модуль №1 «Конституційне право: науково-теоретичні та практичні проблеми»						
1.1	Конституційне право, конституціоналізм та сучасна конституційна реформа в Україні: аспекти співвідношення	12	2	1		9
1.2	Сучасна гуманітарна реформа в Україні та практика європейського суду з прав людини у справах проти України	10	-	1		9
1.3	Теорія парламентаризму: сучасні конституційно-правові аспекти	12	-	1	2	9
1.4	Конституційно-правовий статус глави держави та його вдосконалення в Україні	10	-	1		9
1.5	Система органів виконавчої влади в Україні: особливості функціонування та реформування на основі зарубіжного досвіду	11	-	-	2	9
1.6	Актуальні питання місцевого самоврядування	11	-	1		10
1.7	Правосуддя в Україні: особливості функціонування та реформування	12	-	1	2	9
1.8	Модульна контрольна робота №1	12	-	2		10
Усього за модулем №1		90	2	8	6	74
Усього за навчальною дисципліною		90	2	8	6	74

3. Перелік питань для підсумкового контролю з навчальної дисципліни

1. Конституційне право як галузь права, галузь законодавства, юридична наука та навчальна дисципліна.
2. Поняття та предмет, система галузі конституційного права.
3. Конституційно-правові норми та їх класифікація.
4. Конституційно-правові принципи та інститути.
5. Поняття та система джерел конституційного права України.
6. Відповідальність в конституційному праві.
7. Предмет та система, джерела науки конституційного права.
8. Місце науки конституційного права в системі юридичних наук.
9. Поняття та предмет навчальної дисципліни „Конституційне право України”.
10. Поняття, ознаки та предмет конституції.
11. Порядок введення в дію Конституції України. Порядок внесення змін до Конституції України.
12. Структура, види і способи прийняття конституцій.

13. Основні положення теорії конституціоналізму: сутність, функції, риси та юридичні властивості конституції.
14. Охорона конституції.
15. Історія конституційного розвитку України.
16. Основні етапи новітньої конституційної реформи в Україні.
17. Конституційні акти незалежної Української держави.
18. Поняття, ознаки та основні напрямки сучасної гуманітарної реформи в Україні
19. Основи правового статусу людини і громадянина як загальний конституційно-правовий інститут.
20. Види правових статусів людини і громадянина.
21. Поняття та елементи конституційного правового статусу людини та громадянина.
22. Основні принципи правового статусу людини і громадянина та їх конституційне закріплення.
23. Громадянство України: поняття та ознаки, принципи. Повноваження органів і посадових осіб по вирішенню питань громадянства України.
24. Виконання рішень, прийнятих з питань громадянства України.
25. Належність, набуття та припинення громадянства України.
26. Поняття правового статусу іноземців та осіб без громадянства, їх перебування в Україні.
27. Правовий статус біженців в Україні.
28. Поняття, природа та класифікація конституційних прав та свобод людини і громадянина.
29. Конституційна скарга і конституційне звернення.
30. Особисті права і свободи.
31. Політичні права і свободи.
32. Економічні права і свободи.
33. Соціальні права і свободи.
34. Культурні права і свободи.
35. Конституційні гарантії захисту та практичного здійснення прав та свобод людини і громадянина.
36. Конституційні обов'язки людини і громадянина, їх класифікація.
37. Порядок звернення та розгляд заяв в Європейського суду з прав людини.
38. Місце та роль рішень Європейського суду з прав людини в системі джерел конституційного права України.
39. Виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні.
40. Практика Європейського суду з прав людини щодо забезпечення основних прав і свобод людини та громадянина в Україні.
41. Поняття і види виборів, їх соціальні функції.
42. Виборче право і виборча система. Особливість виборчої системи України.
43. Мажоритарна, пропорційна і змішана виборчі системи.
44. Конституційні принципи виборчого права України.
45. Виборчий процес в Україні: поняття та стадії, законодавче регулювання стадій виборчого процесу.
46. Поняття та соціальні функції референдуму.
47. Види і предмет референдумів.
48. Призначення, організація та проведення референдумів.
49. Відповідальність за порушення виборчих прав громадян.

50. Організація та проведення, правові наслідки всеукраїнського і місцевого референдумів.
51. Парламентаризм.
52. Верховна Рада - парламент України, її чисельний склад та структура
53. Поняття та ознаки, види парламентів.
54. Строки повноважень Верховної Ради України. Дострокове припинення повноважень Верховної Ради.
55. Компетенція та акти Верховної Ради.
56. Статус народного депутата України.
57. Сесія Верховної Ради. Розгляд питань на пленарних засіданнях Верховної Ради.
58. Комітети і комісії Верховної Ради: склад, порядок формування, функції та повноваження.
59. Посадові особи Верховної Ради.
60. Поняття та стадії законодавчого процесу. Особливості проходження конституційних законів.
61. Прийняття законопроекту. Введення в дію законів та інших актів Верховної Ради.
62. Спеціальні парламентські процедури.
63. Депутатські групи і фракції у Верховній Раді.
64. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини: функції та повноваження.
65. Місце і роль Президента України в механізмі державної влади.
66. Порядок обрання, компетенція і строк повноважень Президента України.
67. Апарат Президента України.
68. Акти Президента України.
69. Поняття, ознаки та система виконавчої влади в Україні.
70. Конституційний статус Кабінету Міністрів України.
71. Конституційний статус Прем'єр-міністра України.
72. Компетенція та акти Кабінету Міністрів України.
73. Центральні органи виконавчої влади.
74. Місцеві органи виконавчої влади: система, порядок формування, повноваження.
75. Світові моделі місцевого самоврядування та їх реалізація в Україні.
76. Поняття та ознаки місцевого самоврядування в Україні.
77. Історія становлення місцевого самоврядування в Україні.
78. Система, органи і посадові особи місцевого самоврядування.
79. Територіальна громада – первинний суб'єкт місцевого самоврядування.
80. Сільська, селищна, міська рада в системі місцевого самоврядування.
81. Правовий статус сільського, селищного, міського голови та старости в системі місцевого самоврядування.
82. Виконавчий комітет в системі місцевого самоврядування.
83. Особливості статусу районних та обласних рад як органів місцевого самоврядування.
84. Органи самоорганізації населення.
85. Територіальна, матеріальна, фінансова, організаційна та правова основи місцевого самоврядування.
86. Сфера компетенції та акти місцевого самоврядування.

87. Порядок формування, організація роботи органів та посадових осіб місцевого самоврядування.
88. Статус депутата місцевої ради.
89. Форми безпосереднього здійснення муніципальної влади територіальною громадою.
90. Гарантії місцевого самоврядування.

4. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання: навчальна дискусія, креативні технології, інноваційні методики, графічний, а також методи самоконтролю і самооцінки.

4.2. Рекомендована література

1. Бисага Ю. М., Крегул Я. М., Куцин М. М., Нечипорук Г. Ю. Праксеологія парламентського контролю: порівняльно-аналітичне дослідження: монографія. Видавничий дім "Гельветика", 2020. 262 с.
2. Бородін Є., Оносенко І. Реалізація права громадянина на службу в органах місцевого самоврядування: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Державне управління та місцеве самоврядування*, 2016, Вип. 2 (29), С. 167-175
3. Гришко Р.Ю. Реформування місцевого самоврядування в Україні у напрямку децентралізації управління: дис... канд. наук держ. управ. Запоріжжя., 2017. 208 с.
4. Гультай М. М. Захист прав і свобод людини та громадянина Конституційним Судом України. Проблеми сучасної конституціоналістики: навч. посіб. / Н. В. Аніщук, М. В. Афанасьєва, Н. М. Бакаянова та ін. ; за заг. ред. А. Р. Крусян та А. А. Єзерова. Київ : Юрінком Інтер, 2018 С. 438-456.
5. Гультай М. М. Історичні витоки вітчизняного конституціоналізму: звичаї, традиції, пам'ятки права та філософські концепції: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2017. 240 с.
6. Гультай М., Федоренко Т. Уніфікація міжнародних і національних стандартів з прав людини: інститут конституційної скарги (теоретичне обґрунтування та сучасний стан). *Вісник Конституційного Суду України*. 2018. №3. С.162-174.
7. Гультай М. М. Конституційна скарга у механізмі доступу до конституційного правосуддя: курс лекцій / М. М. Гультай. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 269 с.
8. Калиновський Б. Конституційна реформа: теоретичні й правові основи. *Конституційна реформа в Україні: досвід країн Центральної і Східної Європи* : зб. матеріалів Другої міжнародної науково-практичної конференції (Національний університет «Львівська політехніка», Львів, 16 жовтня 2020 р.) / Упоряд. І.Д. Софінської. Львів : Каменяр, 2020. С. 123-126.
9. Калиновський Б.В., Кулик Т.О. Методологія дослідження конституційно-правових засад функціонування та розвитку місцевої демократії в Україні. *Filosofs'ki ta metodologični problemi prava (Філософські та методологічні проблеми права)*. 2018. № 1-2 (15-16). С. 45-55.
10. Коваленко В. Ф., Товста С. П. Конституційне право та конституційна

інженерія в сучасних українських реаліях. *Імідж сучасного педагога*. 2019. №. 3 (186). С. 14-18.

11. Конституційне право України: навчально-методичний посібник URL: http://dcmaup.com.ua/assets/files/konstitucijne-pravo-ukraini-_nmp_2020.pdf

12. Конституційне право України : підручник / Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, В.П. Колісник та ін.; за заг. ред. Т. М. Слінько. Харків: Право, 2020. 592 с.

13. Савчин М.В. Конституційна юстиція та забезпечення конституційного порядку: 2005-2020. Монографія. Ужгород: ТОВ "РІК-У", 2020. 384с.

14. Совгиря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України. Повнийкурс: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 556 с..

15. Сьох К. Я. Пріоритетні напрями реформи системи місцевого

16. Сьох К.Я. Механізм реалізації права громадян України на державну службу в органах державної влади України/ *Південноукраїнський правничий часопис*. №1. 2020. С. 136 - 139

17. Сьох К.Я. Реформи у сфері децентралізації влади: досвід Польщі для України. *Наше право. Спеціалізоване видавництво*. №1, 2018. С. 48-52

18. Кривицький Ю.В. Правова реформа: теоретико-прикладні виміри актуалізації проблеми. *Часопис Київського університету права*. 2018. № 3. С. 37–41.

19. Кривицький Ю.В. Юридична аргументація: доктринальне розуміння та методологічний потенціал. Філософські та методологічні проблеми права. 2019. № 2(18). С. 36–45.

20. Крусян А.Р. Парламент у системі сучасного українського конституціоналізму: питання теорії та практики. *Правова держава*. Вип. 33. Київ: Ін-т держави і права імені В.М. Корецького НАН України, 2022. С. 290-300.

21. Крусян А.Р. Наукові засади державотворення і правотворення: історія, сучасність і перспективи. *Правова держава*. Вип. 33. Київ: Ін-т держави і права імені В.М. Корецького НАН України, 2022. С. 639-643.

22. Крусян А.Р. Український конституціоналізм в умовах війни: до постановки основних науково-практичних проблем та повоєнних тенденцій. *Український часопис конституційного права*. 2023. № 3 (28). С. 16-28.

23. Крусян А.Р. Державний суверенітет України: забезпечення та захист в сучасних умовах. Актуальні питання у сучасній науці. Серія «Право». №11(17) 2023. Київ, 2023. С. 561-573.

24. Крусян А.Р. Вступ до сучасного українського конституціоналізму. Конституційне право : навч.-метод. посібник / Д. Терлецький, М. Афанасьєва, Ю. Батан [та ін.] ; за заг. ред. Д. Терлецького ; НУ «Одес. юрид. академія». Одеса: Фенікс, 2023. 584 с. (Власний внесок: С. 6-20). URL: <https://doi.org/10.32837/11300.26099>

5. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

	Максимальна кількість балів
--	-----------------------------

	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Вид навчальної роботи	Модуль №1	
	2 семестр	2 семестр
Відповідь на практичному занятті з основних питань (з врахуванням СРС), розв'язання задач, складання процесуальних документів	$56 \times 10 = 50$	$106 \times 3 = 30$
Виконання експрес-контрольної роботи (з врахуванням СРС)	$56 \times 2 = 10$	10
Виконання та захист контрольної роботи	-	20
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 здобувач має набрати не менше</i>	<i>48 бали</i>	–
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	–
Підсумкова семестрова контрольна робота	-	20
Усього за модулем №1	80	80
Семестровий екзамен	20	20
Усього за дисципліною	100	100

4.2. Залікова рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою) за результатами виконання всіх видів навчальної роботи протягом семестру.

4.4. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка заноситься до особової справи здобувача, наприклад, так: 92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е тощо

4.5. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці.